

A Debreceni Ítéltábla mint harmadfokú bíróság Debrecenben, a 2020. szeptember 17. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A jelentős kárt okozó csalás büntette és más bűncselekmény miatt Soósné I.rendű vádlott és társai ellen indított büntetőügyben a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 2019. december 2. napján kihirdetett 7.Bf.313/2019/18. számú végzését helybenhagyja azzal, hogy sértett magánfél polgári jogi igényének érvényesítését egyéb törvényes útra utasítja.

A harmadfokú eljárásban 28 800 (huszonnyolcezer-nyolcszáz) forint bűnügyi költség merült fel, melyet az állam visel.

I. r. vádlott személyazonosító igazolványának száma ...

I n d o k o l á s

- [1] A Miskolci Járásbíróság a 2019. január 7. napján kihirdetett 12.B.1502/2016/275. számú ítéletével I. r. vádlottat csalás büntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban Btk.) 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont és hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatt halmazati büntetésül 200 napi tétel, 1200 Ft napi összegű, 240 000 Ft végösszegű pénzbüntetésre; II. r. vádlottat felbujtóként elkövetett csalás büntette [Btk. 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont] és hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatt halmazati büntetésül szintén 200 napi tétel, 1200 Ft napi összegű, 240 000 Ft végösszegű pénzbüntetésre; III. r. vádlottat bűnsegédként elkövetett csalás büntette [Btk. 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont] és hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatt halmazati büntetésül 6 hónap, végrehajtásában 1 évi próbaidőre felfüggesztett börtönre; IV. r. vádlottat bűnsegédként elkövetett csalás büntette [Btk. 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont] és hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatt halmazati büntetésül 200 napi tétel, 1200 Ft napi összegű, 240 000 Ft végösszegű pénzbüntetésre; V. r. vádlottat bűnsegédként elkövetett csalás büntette [Btk. 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont] és hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatt halmazati büntetésül 200 napi tétel, 1200 Ft napi összegű, 240 000 Ft végösszegű pénzbüntetésre és 1 év ügyvédi foglalkozástól eltiltásra ítélte. Egyetemlegesen kötelezte a vádlottakat sértett magánfél részére 9 637 677 Ft megfizetésére és rendelkezett a bűnügyi költség viseléséről.
- [2] Az elsőfokú ítélet ellen I. r., III. r., IV. r. és V. r. vádlottak és védőik jelentettek be fellebbezést a bűnösség megállapítása miatt, felmentés érdekében. Az ügyészség tudomásul vette az ítéletet, mely II. r. vádlott tekintetében első fokon jogerőre emelkedett.
- [3] A védelmi fellebbezések folytán másodfokon eljáró Miskolci Törvényszék a 2019. december 2. napján kihirdetett 7.Bf.313/2019/18. számú végzésével az elsőfokú ítéletet - a jogerősen elítélt II. r.

vádlott vonatkozásában is - hatályon kívül helyezte és a vádlottak ellen csalás büntette és hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt indult büntetőeljárást megszüntette. Megállapította, hogy az eljárás során felmerült bűnügyi költséget az állam viseli.

- [4] A másodfokú bíróság eljárást megszüntető végzése ellen az ügyészség jelentett be fellebbezést (...Főügyészség ..., másodfokú iratok 9. sorszám). A jogorvoslat 2020. április 20. napján, még az iratok felterjesztése előtt kelt írásbeli indokolásában (...) kizárólag a hamis magánokirat felhasználása vétsége kapcsán sérelmezte az eljárás megszüntetését, e bűncselekményre nézve indítványozta a másodfokú végzés hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra utasítását, mert álláspontja szerint a vád a törvényben írt szükséges elemeket tartalmazza, így nem volt alap a hamis magánokirat felhasználásának vétsége vonatkozásában az eljárás megszüntetésére.
- [5] A vádlottak és a védők nem éltek jogorvoslattal az eljárást megszüntető végzés ellen.
- [6] A ... Fellebbviteli Főügyészség a ... számú átiratában az ügyészségi fellebbezést módosítással fenntartva a jogorvoslattal érintett vádlottak tekintetében feltétlen eljárási szabálysértés miatt a másodfokú végzés hatályon kívül helyezésére és a másodfokú bíróság új eljárásra utasítására tett indítványt.
- [7] A harmadfokú bíróság az ügyészség fellebbezését a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban Be.) 620. § (1) bekezdés II. fordulata alapján nyilvános ülésen bírálta el.
- [8] A nyilvános ülésen az ügyész az átiratában foglaltakat fenntartotta, a védők pedig a másodfokú végzés helybenhagyását indítványozták (Bhar.IV.289/2020/19. számú jegyzőkönyv 3. oldal).
- [9] Az ügyészség másodfellebbezése nem alapos.
- [10] A harmadfokú bíróság elsődlegesen leszögezi - egyetértve e kérdésben az ügyészség álláspontjával -, hogy a vádhatósági jogorvoslat joghatályos és ezáltal megnyitotta a harmadfokú eljárást.
- [11] Az egyértelmű, hogy a másodfokú bíróság döntése ellentétes az elsőfokú bíróság határozatával, mert a törvényszék az első fokon elítélt vádlottakkal szemben a büntetőeljárást megszüntette [Be. 615. § (2) bekezdés b) pont, II. fordulat].
- [12] A Be. 615. § (1) bekezdésének megfogalmazása folytán mégis alapos vizsgálatot igényel, hogy valóban támadható-e az adott perjogi helyzetben az eljárást megszüntető végzés másodfellebbezéssel. E törvényhely szerint ugyanis a másodfokú bíróság *ítélete* ellen fellebbezésnek van helye a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bírósággal ellentétes döntése esetén. Abban egységes a gyakorlat, hogy az ügydöntő eljárást megszüntető végzés ellen van helye fellebbezésnek, egyes eljárásjogi helyzetekben ugyanis a másodfokú bíróság csak az eljárás megszüntetése mellett hozhat ellentétes döntést, így a Be. 615. § (2) bekezdés b) pontjában szabályozott perorvoslati ok „kiüresedését” jelentené, ha kizárólag az ítéleti formában megjelenő ellentétes döntés lenne sérelmezhető.
- [13] A már idézettek szerint a felülbírált ügyben a döntés ellentétes volta nem igényel értelmezést és különösebb indokolást, azt viszont ki kell emelni, hogy a másodfokú bíróság a Be. 567. § (2) bekezdés d) pontja alapján - a vádirat törvényes elemeinek lényeges hiányossága miatt - szüntette meg az eljárást, és az ilyen okra alapított megszüntetésről a bíróság a Be. 567. § (2) bekezdése szerint *nem* ügydöntő végzésben határoz.

- [14] A megszüntető végzés nem ügydöntő jellege ellenére az ítéletábra álláspontja szerint a határozat támadható másodfellebbezéssel. Nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság bűnösség kérdéséről határozó ítéletét - mely egyértelműen ügydöntő határozat [Be. 449. § (2) bekezdés] - változtatta meg ellentétes döntéssel.
- [15] A másodfokú bíróság határozata ellen - a vád elejtésének kivételével - valamennyi megszüntető okra alapított eljárás megszüntetésével kapcsolatos eltérő rendelkezés esetén is van helye fellebbezésnek [A büntetőeljárás törvény magyarázata. Az új 2017. évi büntetőeljárás törvény magyarázata a kodifikációs bizottság korábbi tagjaitól, (szerk. Belovics Ervin-Erdei Árpád), HVGORAC. Budapest, 2018, 743. oldal]. Ezt támasztja alá a BH2010. 180. számú eseti döntés (Legfelsőbb Bíróság Bhar.II.951/2008.), valamint a Kúria Bfv.III.731/2015/13. számú végzése is.
- [16] Kétségtelen, hogy az idézett - precedens jellegű - döntések még az 1998. évi XIX. törvény (korábbi Be.) hatálya alatt születtek, a másodfellebbezési okok változatlansága folytán azonban azok a Be. hatálya alatt is irányadók, függetlenül attól, hogy a Be. az eljárás megszüntetésénél megkülönböztet ügydöntő és nem ügydöntő határozati formákat.
- [17] A kifejtettek szerint ezért a harmadfokú bíróság érdemben bírálta el az ügyészség fellebbezését.
- [18] Az ítéletábra a Be. 618. § (1), (2) bekezdése szerinti terjedelemben bírálta felül a megtámadott másodfokú ítéletet, valamint az azt megelőző elsőfokú és másodfokú eljárást.
- [19] A felülbírálat kapcsán elsődlegesen rögzítendő, hogy az kizárólag a hamis magánokirat felhasználását érintő eljárás megszüntetésére terjedhetett ki. Az ügyészség ugyanis a perorvoslat indokaiból is kitűnően kizárólag e bűncselekmény miatti megszüntetést sérelmezte, a csalás tekintetében nem kifogásolta a másodfokú bíróság döntését. A Be. 617. § alapján alkalmazandó 590. § (8) bekezdése szerint ugyanis nem bírálható felül azon felmentő vagy eljárást megszüntető rendelkezés, amely ellen nem fellebbeztek.
- [20] A harmadfokú bíróság megállapította, hogy sem az elsőfokú sem pedig a másodfokú bíróság nem valósított meg a Be. 608. §-ának (1) bekezdésében olyan abszolút eljárási szabálysértést, amely a határozat hatályon kívül helyezését eredményezte volna.
- [21] A másodfokú eljárásban ugyan történt lényeges eljárási szabálysértés, azonban kasszációt nem eredményezhetett.
- [22] Az elsőfokú eljárásban valamennyi vádlott lemondott a tárgyaláson való részvétel jogáról (Miskolci Járásbíróság 12.B.1502/2016/242.,258.,259.,266.,271. számú iratok). A másodfokú bíróság először nyilvános tűzött ki, melyre idézni rendelte a vádlottakat. A 2019. szeptember 23-i nyilvános ülésen (13. számú jegyzőkönyv) azonban tárgyalást tűzött ki a fellebbezések elintézésére. A megjelent I. r. és V. r. vádlottakat szóban, III. r. vádlottat pedig büntetés-végrehajtási intézetből írásban idézte meg a 2019. november 18. napjára tűzött tárgyalásra. Elmulasztotta azonban IV. r. vádlott idézését. A tárgyaláson az I. r. és az V. r. vádlottak jelentek meg, III. r. vádlott nem kérte az előállítását. A bíróság a jegyzőkönyvben tévesen rögzítette, hogy IV. r. vádlott idézése szabályszerűen megtörtént (17. számú jegyzőkönyv). A másodfokú bíróság a tárgyalást a határozathirdetésre 2019. december 2-ára napolta, melyre azonban már csak a jelenlévő I. r. és V. r. vádlottak idézéséről intézkedett (18. számú jegyzőkönyv). A határozathirdetésen a vádlottak közül kizárólag V. rendű vádlott jelent meg.

- [23] IV. r. és III. r. vádlottnál megállapítható eljárási szabálysértés azonban azért nem képez hatályon kívül helyezési okot a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja értelmében, mert a bíróság nem hozott végzést a tárgyaláson való részvételre kötelezésről, másrészt a Be. 608. § (2) bekezdés c) pontja szerint a 608. § (1) bekezdés d) pontja alapján az ítélet eljárást megszüntető rendelkezését nem kell hatályon kívül helyezni, ha a bíróság az ítéletet a vádlott vagy a védő távollétében hozta meg. Ezen, a vádlottnak nyújtott kedvezmény (*favor defensionis*) elvén alapuló szabály értelemszerűen irányadó az eljárás megszüntetéséről szóló döntés valamennyi formájánál is.
- [24] Mivel a másodfokú bíróság az eljárást megszüntette és annak törvényességét kellett vizsgálni, a felülbírálat érdemi része a hamis magánokirat felhasználásának vétsége vonatkozásában az eljárás megszüntetés törvényi feltételeire terjedt ki.
- [25] A Be. 567. § (2) bekezdés d) pontja értelmében a bíróság nem ügydöntő végzésével az eljárást megszünteti, ha a vádirat nem vagy hiányosan tartalmazza a 422. § (1) bekezdésében írt törvényes elemeket és emiatt a vád érdemi elbírálásra alkalmatlan.
- [26] A Be. 422. § (1) bekezdés b) pontja szerint többek között a vádirat törvényes eleme: a vád tárgyává tett cselekmény pontos leírása.
- [27] A másodfokú bíróság megalapozottan és helyes indokolással állapította meg, hogy a hamis magánokirat felhasználásának vétsége kapcsán a vád nem tartalmaz arra utaló tényadatot, hogy a valótlan tartalmú magánokirat (adásvételi szerződés) az elkészítésén túl felhasználásra is került volna, mely alapvető tényállási eleme a bűncselekménynek.
- [28] A Btk. 345. § szerint aki jog vagy kötelezettség létezésének, megváltozásának vagy megszűnésének bizonyítására hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú magánokiratot *felhasznál*, vétség miatt büntetendő.
- [29] A .. Járási Ügyészség a .. napján kelt ... számú vádirata, melyet az ügyészség az eljárás során nem módosított a magánokiratra elkövetett a magánokiratra elkövetett cselekmény kapcsán a következő tényeket tartalmazza.
- I. r. vádlott mint eladó, valamint kiskorú T2 mint vevő nevében eljáró III. r. vádlott és IV. r. vádlott mint jelzálog jogosult 2012. március 14. napján V. r. vádlott általi ellenjegyzéssel olyan ingatlan adásvételi szerződést kötöttek, amely valótlan adatokat tartalmazott. A földhivatal munkatársa az eladó személyében valótlan adatokat tartalmazó adásvételi szerződés alapján kiskorú T2 tulajdonjogát IV. r. vádlott haszonélvezeti jogával terhelten bejegyezte az ingatlannyilvántartásba.
- [31] A másodfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a valótlan tartalmú magánokirat felhasználására, annak módjára, az abban résztvevő személyekre, a felhasználás idejére a vádirat nem felel meg a Be. 422. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt törvényi követelménynek, hiányzik ugyanis a cselekmény pontos leírása.
- [32] A törvényes vád hiányát akkor lehet megállapítani, ha a vád tartalma oly mértékben hiányos, hogy anyagi jogi értékeléshez nem nyújt alapot, és ily módon annak vizsgálatába a bíróság nem bocsátkozhat (EBH2013.B.10.). A felülbírált ügyben a vádirat nem tartalmaz adatot a felhasználás érdemi körülményeire és a felhasználó személyére sem (a vádirat valamennyi vádlottat mint tettest nevesíti), melynek hiányában a vád valóban nem alkalmas az érdemi elbírálásra.

- [33] A büntetőeljárás alapját képező és a védekezés irányát befolyásoló ügyészi aktussal, azaz a vádirattal szemben követelmény, hogy alkalmas kiindulópont legyen a terhelti védekezés előterjesztéséhez, így írja körül azt a cselekményt, amely miatt a terheltet az állami büntetőhatalom felelősségre kívánja vonni, ismerhesse meg a tények és egyéb körülmények azon körét, amelyeken belül védekezésre kényszerül és azokat az adatokat, amelyek a terhére rótt cselekmény elkövetését és a bűnösségét a vádhatóság álláspontja szerint bizonyítják (Debreceni Ítéltábla Bf.II.514/2012/161.).
- [34] A pontos körülírtság hiányában a terheltek számára sem lehetett egyértelmű, hogy valójában milyen vádbeli tényállításokkal szemben kell védekezni.
- [35] Miként a másodfokú bíróság is utalt rá, a vádirat törvényes eleme a vád tárgyává tett cselekmény pontos leírása. Az eljárás megszüntetésének van helye, ha a vádirat nem vagy hiányosan tartalmazza a törvényes elemeket, így a vád tárgyává tett cselekmény pontos leírását, és emiatt a vád érdemi elbírálásra alkalmatlan (BH2019. 129. I.).
- [36] A felülbírálattal érintett hamis magánokirat felhasználása tekintetében a vád elsősorban azért nem alkalmas érdemi elbírálásra, mert a központi tényt jelentő felhasználásra és annak módjára nem tartalmaz megfelelő adatokat.
- [37] Az eljárás megszüntetésére ezért törvényesen került sor azzal, miként a másodfokú bíróság is helyesen utalt rá, hogy az anyagi jogerő hiányában az ügyészség az elévülési időn belül jogosult ismételten vádat emelni. A másodfokú bíróság az eljárási szabályoknak megfelelően döntött II. r. vádlottnál is a jogerő feltörése mellett az eljárás megszüntetéséről, helyesen a Be. 590. § (II) bekezdése alapján.
- [38] A másodfokú bíróság a büntügyi költség viseléséről rendelkezett, nem határozott azonban sértett magánfél polgári jogi igénye érvényesítésének egyéb törvényes útra utasításáról, mely az eljárás megszüntetése esetén a Be. 560. § (1) bekezdés a) pontja, továbbá a g) pont értelmében is kötelező. Ezt a harmadfokú bíróság pótolta a helybenhagyó határozat keretei között, nem látva indokot a végzés megváltoztatására.
- [39] A kifejtettekre figyelemmel a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság eljárást megszüntető végzését a Be.623. §-a alapján helybenhagyta.
- [40] Az ítéltábla a harmadfokú eljárás során a kirendelt védők közreműködésével kapcsolatban felmerült büntügyi költséget a Be. 617. § alapján alkalmazandó 613. § (1) bekezdése alapján állapította meg, amelyet a Be. 575. § (1) bekezdése szerint az állam visel.
- [41] A Be. 604. § (3) bekezdés c) pontja alapján rögzítette az I. r. vádlott személyi adataiban történt változásokat, így nevét, mely I.rendű vádlott, valamint a jelenleg érvényes személyazonosító igazolványának számát, annak megjegyzésével, hogy e személyi adatok már a másodfokú eljárás idején megváltoztak. (17. számú jegyzőkönyv 3. oldal).
- [42] A harmadfokú bíróság végzése ellen további fellebbezésnek nincs helye.

Dr. Háger Tamás sk. a tanács elnöke, Dr. Bakó József sk. előadó bíró,
Dr. Diószegi Attila sk. bíró

Záradék: A Miskolci Törvényszék 7.Bf.313/2019/18. számú végzése a Debreceni Ítéltábla
Bhar.IV.289/2020/19. számú végzése által véglegessé vált.

Debrecen, 2020. szeptember 17.

Dr. Háger Tamás sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hiteléül:

Kiadó.